

жизни, что будет способствовать дальнейшему развитию лучших условий для сбалансированного сельской жизни рядовых его жителей. Одним из методов решения данной проблемы является застройка общественного центра поселения с учетом потребностей жителей.

Изучение современного состояния центров сельских поселений позволяет решить ряд вопросов при проведении работ.

Ключевые слова: архитектура, сельское жизни, реконструкция, застройка общественного центра поселения, административное здание села, клуб, торговый центр.

УДК 71.712.5

РОЛЬ ВОДНИХ КОМПОЗИЦІЙ У СТРИЙСЬКОМУ ПАРКУ

М. ЛЬВОВА

О. Волошенко, старший викладач

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Одними з важливих елементів паркової композиції є водойми: природні (ріки, озера, водоспади, джерела) та штучні (фонтани, ставки, канали, колодязі, каскади тощо). Найкращі пейзажі парку здебільшого орієнтуються в напрямі водної поверхні. Вона привертає до себе увагу завдяки яскравості, глибокій синяві, переливчастим багатобарвним відображенням берегових насаджень. Вода може бути спокійною й рухомою (текти, падати, вирувати, капати тощо), може звучати, вимальовувати дзеркальне зображення, змінювати колір і фактуру поверхні, а також створювати зручні умови для відпочинку людей. Статичний або динамічний стан води неабияк впливає на людину: перший – надає спокою, рівноваги, другий – руху та мінливості. Вода спроможна відбивати довколишні природні явища й надавати їм певного впливу. Водойми покращують мікроклімат, сприяють розвитку рослинності, особливо на прилеглих ділянках. Біля берега – завжди надзвичайно приємна прохолода, свіжий вітер і могутні крони дерев, соковита яскраво-зелена трава [3, с. 111].

Вода завжди мала притягальну дивну силу, відігравала важливу роль у великих парках із самого початку їх історії. У перших європейських парках була єдиним оздоблювальним елементом.

Сьогодні міста України збагачені великою кількістю об'єктів масового відпочинку (заповідниками, національними парками, лісопарками, зонами туризму та ін.), у яких сформовані пейзажі з участю води.

Серед цих міст особливе значення займає Львів, із великою кількістю чарівних парків. Місто має надзвичайно багаті традиції міської паркової культури. Масові гуляння містян були поширені ще на початку XIX ст., коли влаштовувалися феєрверки та стрільбища. Улюбленими місцями прогулянок вважалися Гетьманські вали (тепер Проспект Свободи), парк «Погулянка» (у Личаківському районі), сади та сквери на вул. Панській (тепер вул. Івана Франка), Стрийський парк та ін.

Стрийський парк площею близько 60 га є одним із найстаріших та найгарніших парків міста, пам'яткою садово-паркового мистецтва національного значення.

Вивчення та ознайомлення з традиціями паркової культури може забезпечити багатий матеріал для відновлення чарівних львівських парків, адже відвідуваність та інтерес до їх естетичного вигляду постійно зростає [8, с. 110].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Садово-паркове мистецтво України займалися І. Д. Родічкін [7], І. Л. Грінчак [7], В. С. Сергєв [7], П. І. Фещенко [7], І. А. Косаревський [3], А. П. Вергунов [2], М. Ф. Денисов [2], С. С. Ожегов [2], Л. І. Рубцов [6]. Зокрема водні композиції м. Львова вивчав В. П. Кучерявий [4, 5]. Проте роль водних композицій у парковому мистецтві м. Львова досліджено недостатньо.

Постановка завдання. Завдання нашого дослідження - визначення ролі водних композицій у парковому мистецтві на прикладі Стрийського парку м. Львова.

Виклад основного матеріалу. Водні композиції мають вагомий вплив на формування пейзажу парку, зокрема слугують і для організації різних форм відпочинку. А. Т. Болотов називав воду «душею парку» та «оком землі» [2, с. 170]. Саме у Стрийському парку м. Львова вміло використано водні композиції, які надають ландшафту неабиякої виразності та мають невичерпну «художню палітру». При вході у парк, одразу вкінці партеру, починається прибережна територія озера, дзеркало якого вдало вписується і в долину, і в довколишню зелень, і в паркову тишу. Природність, характерну для пейзажного парку, створюють круті схили берегів, що спускаються до води. Вони утворюють картину справжнього живописного озера, господарями якого є прекрасні лебеді. Зокрема вдало оформлено озеленення берегів. На південно-західному боці у воду опущені красиві довгі гілки плакучої верби, а поряд схилилася над плесом чарівна плакуча вільха сіра. (рис. 1, 1). Завершує ландшафтний комплекс озера низька ажурна металева огорожа. За нею розташована приозерна алея з лавами. Тут можна відпочити, і звідти відкривається чудесна панорама не тільки на ставок, й на нижній просторовий партер, що примикає до нього. Це живописне місце

манить до себе і дорослих, і дітей, і особливо закоханих, а у вихідні – наречених.

Ландшафт парку формувався на основі глибокої ерозійної долини, якою протікав струмок Сорока (ліва притока Полтви). Тепер тут – пішохідна доріжка, яка зв'язує верхню терасу з нижньою частиною парку. Умови для створення крупної водойми були відсутні, і для того щоб надати ландшафту живописності, було вирито невеликий ставок поблизу головного входу. Відвідувачі, які проходять через головний вхід парку, потрапляють у незвичну атмосферу, де відчувається різка зміна середовища. Контрастне поєднання відкритого простору водойми та зеленого партеру неабияк впливає на відвідувачів, а круті схили, які спускаються до води, створюють ілюзію великого просторого озера. Такий ефект у ландшафтному мистецтві використовував А. Ленотр (французький ландшафтний архітектор, майстер садово-паркового мистецтва світового рівня, геній садівництва Франції XVII ст.). Ефект відображення пов'язаний зі закономірностями сприйняття розмірів водойм. Так, галявини біля водойми візуально розширюють її площу, оскільки у дзеркалі води відображається небо, і завдяки цьому створюється враження ширшого і світлого водного простору. І навпаки, високі відкоси, обриви та насадження, які близько підступають до берегової лінії, відображаються у водному дзеркалі, затіняють, часто створюють так званий ефект чорної (темної) води або чорного дзеркала, візуально скорочують простір (див. рис. 1) [1, с. 131].

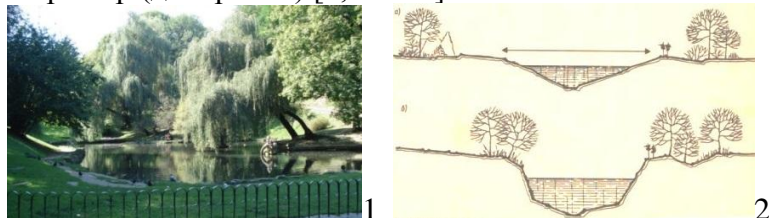

Рис. 1. 1) водойма у Стрийському парку; 2) зорове сприйняття розмірів ставків: а – здається більшим; б – здається меншим

Над водоймою доріжка стає ширшою і переходить у майданчик, де організовано струмок. Перепади водних потоків, які створені зведенням низки невеликих кам'яних гребель, збагачують та оживляють пейзаж навколо струмка. Рух води супроводжується звучанням дзвінких капель і ніжного шурхоту. Вирішальний вплив на характер течії води надає структура поверхні струмка, звучання і сплески поглинаються, коли вода падає на воду (рис. 2, а, б). Цей ефект досягається у струмку тільки тоді, коли рівень води є достатнім, аби стікати поверхнями, або коли падає дощ. Доповнюють мальовничість струмка різні скульптури, кам'яні сходинки,

невеличкий місток з каменя та обрамлення міцних букових насаджень лісового типу.

У долишній частині парку, ліворуч входу з вулиці Паркової, під схилом гори, тече джерело. Наявне нині декоративне оздоблення джерела створила у 50-х роках ХХ ст. група студентів Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва. У центрі композиції – декоративний рельєф, що представляє класичну сцену боротьби добра зі злом – епізод бою Кирила Кожум'яки із крилатим Змієм-Драконом, а з пащі чудовиська ллється вода (рис. 2, в, г). На жаль, нині цю воду пити не можна, як вважає міська санстанція. Ліворуч у стіні зроблена плита з надписом «Арнольду Рерінгу – засновнику львівських парків». А. Рерінг (досвідчений міський садівник) заклад Стрийський парк у 1887 р. і присвятив йому близько 40 років свого життя. По обидва боки джерела розходяться сходи, що ведуть до алеї-стежини на горішню терасу парку [5, с. 29].

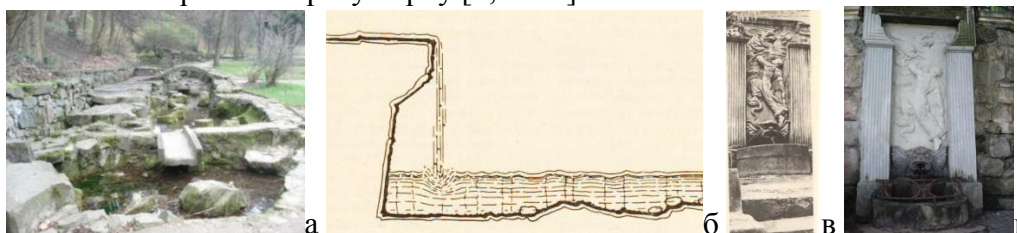

Рис. 2. а) струмок у Стрийському парку; б) вплив поверхні, на яку стікає вода (звучання і сплески поглинаються, коли вода стікає на воду); в) джерело у Стрийському парку – 70-ті роки ХХ ст.; г) джерело, 2016 р.

Висновки. Стрийський парк вважається найстарішим та найбільшим парком Львова із багатою, добре розвинутою флорою, пересіченим рельєфом, мальовничими краєвидами і малими архітектурними формами. Оригінальності парку надають водні композиції, а саме водойма, каскади, джерело та інші водні влаштування, які сприяють покращанню мікроклімату, вирішенню інженерних і протипожежних завдань, а також є важливими елементами локальних композицій парку. Обводнення паркової території є актуальним завданням реконструкції парку, а для цього необхідне ретельне вивчення історії парку, яке допоможе визначити вирішальний характер для водних композицій.

Стрийський парк має продовжувати своє існування і бути чудовим місцем для відпочинку населення.

Бібліографічний список

1. Боговая И. О. Ландшафтное искусство : [учебник для вузов] / И. О. Боговая, Л. М. Фурсова. – М. : Агропромиздат, 1988. – 223 с.

2. Вергунов А. П. Ландшафтное проектирование : [учеб. пособие для вузов по спец. «Архитектура»] / А. П. Вергунов, М. Ф. Денисов, С. С. Ожегов. – М. : Высш. шк., 1991. – 240 с.
3. Косаревский И. А. Композиция городского парка. Научно-исследовательский институт теории, истории и перспективных проблем советской архитектуры / И. А. Косаревский. – К. : Будівельник, 1977. – 140 с.
4. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць [підручник] / В. П. Кучерявий. – Львів : Світ, 2005. – 456 с.
5. Кучерявий В. П. Стрийський парк : [иллюстрированный путеводитель] / В. П. Кучерявий. – Львів : Каменяр, 1976. – 78 с.
6. Рубцов Л. И. Проектирование садов и парков / Л. И. Рубцов. – М. : Стройиздат, 1964. – 234 с.
7. Сады, парки и заповедники Украинской ССР: Заповед. природа; Переобразован. ландшафт; Садово-паркове искусство / [И. Д. Родочкин, О. И. Родочкина, И. Л. Гринчак, В. С. Сергеев, С. И. Фещенко]. – К. : Будівельник, 1985. – 167 с.

Волошенко О. Роль водних композицій у Стрийському парку м. Львова

Розглянуто роль водойм у парковому мистецтві, зокрема висвітлено водні композиції Стрийського парку у м. Львові як елементи збагачення живописності ландшафту. Коротко охоплено періоди створення водойм у Стрийському парку та подано їх характеристику.

Ключові слова: Стрийський парк, садово-паркове мистецтво, водойми, водні композиції.

Voloshenko A. The role of water compositions in Stryisky park of Lviv

In the article the role of ornamental water in landscape art is examined, especially water compositions in Stryisky park of Lviv are covered as enriching elements of pictorial landscape. In particular, the periods of ornamental waters creation in Stryisky park are mentioned, and their characteristics are briefly described.

Key words: Stryiskyj park, landscape art, ornamental water, water composition.

Волошенко О. Роль водных композиций в Стрийском парке г. Львова

Рассматривается роль водоемов паркового искусства, в частности освещены водные композиции в Стрийском парке г. Львова как элементы обогащения живописности ландшафта. Коротко охвачены периоды создания водоемов в Стрийском парке и представлено их характеристику.

Ключевые слова: Стрийский парк, садово-парковое искусство, водоемы, водные композиции.

УДК 728.9

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

А. Баранович, асистент

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. У результаті створення розмаїтих агроформувань, у тому числі приватних, змінилося функціональне значення сільських населених пунктів, які набули іншого змісту, доповнюючись агропромисловим комплексом автономного функціонування сімейних або фермерських господарств [1]. Неправильне планування і проектування організації виробничого процесу призводить до втрат продуктивності господарських угідь та забруднення довкілля. На сьогодні архітектурно-планувальна концепція створення таких господарств ще недостатньо сформована.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проектування фермерських дворів досліджувало чимало вчених, таких як Д. Добряк, Д. Бабміндра, Ю. Криворучко, Г. Петришин, А. Рудницький, М. Габрель, Б. Посацький, І. Черняк, Г. Шульга, А. Степанюк, О. Колодрубська. На сьогодні, на жаль, немає досконало проаналізованого досвіду вітчизняного та закордонного виробництва.

Постановка завдання. Наше завдання – висвітлити досвід проектування та планування фермерських угідь, а саме виділити такий типологічний вид господарювання як господарсько-виробничий двір (ферма) та проаналізувати структуру угіддя фермера.

Виклад основного матеріалу. Сучасні соціально-економічні умови, які сформувалися нині в агропромисловому комплексі України, внаслідок проведення земельної реформи та приватизації землі, вимагають нових підходів до вирішення архітектурно-планувальної організації села [2].

Одним із чинників зміни архітектурно-планувальної організації села в нових соціально-економічних умовах є поява фермерських господарств, а відтак – створення в селі нового структурно-планувального елемента – житлово-виробничих утворень [1].